

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	12 frt. o. 6.
Félévre	6 „ „ „
Évnyegyedre	3 „ „ „
Egy hóra	1 „ „ „

Szerkesztői szállás:

belső s^oénutca 131. szám.

Kiadó hivatal:

Középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegűj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.)
Haasenstein és Voglnernél (Neuer Markt 11 szám.)
Pesten: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyilvántartási díj:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Előfizetési felhívás

a

„K. KÖZLÖNY“ october — decz. folyamára.

Tisztelettel kérjük azon t. cz. előfizetőinket, kiknek előfizetésük mult hó végével lejárt, megrendeléseiket mihamarabb megtenni, hogy teljesszámú példányokkal szolgálhassunk

Előfizetési ár: 3 frt o. 6.

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Az előfizetési összegek beküldésénél **postai utalványt** kérünk használni, mely **jutányosabb** és kevesebb fáradsággal jár a pecsét alatti küldésnél; így például: 3 frtért 18 krt kell fizetni a feladásnál és 3 krt itt az átvevésnél, holott a **postai utalványra 1 darab 10 kros bélyeg ráragasztásával minden ki van fizetve.**

Stein János,

a „K. Közlöny“ kiadója.

Katonai levél

(A kolozsvári honvédtanostály gyalogságáról.)

T. Szerkesztő ur! Sziveskedjék jelen soraimnak becses lapjában helyet adni*) Hisz jól tudom, mennyire érdekli a honvédtudó, én pedig azt akarom vázolni, mi lett a derék Graeff tábornok szemei előtt és föfelügyelete alatt begyakorolt honvédtanostály gyalogságából. Érdeklődnie kell eziránt a „Kolozsvári Közlönynek“, hisz épp ma alakul a negyedik század, melynek hasonlele Kolozsvár fiából áll.

Gyakran eljártam a honvédtanostály gyakorló tereire. Többször elgondolom: ide kellene jönni azoknak, kik egyetlen kézesapással vélnék átalakíthatni, szervezni egy egész hadserget. Jól esett észlelnem, mily gyakorlati irányban, helyes tapintattal, s a rendszeres egymásután megtartva vezeti a tanostály-oktató százados az egyes újonczok, a szakaszok és századok kiképzését. Ismertem a nehézségeket, melyekkel ilyen mi egybe van kötve s így feltettem magamban, hogy mindent megfigyelek: az egyes katonák kiképzésétől a század gyakorlottságáig, hogy az eredményről magamnak s alkalmilag a közönségnek is számot adhassak. Talán e lapok t. olvasói sem veendik rossz neven egy veterán katonai dolgotról szóló néhány sorát.

Aligha hibázom, ha azt állítom, hogy a Pestről lejött legénységéből körül belől csak 80—90 legényt lehet a gyakorló tere állítani, beleértve a 20—30 altiszteket is, kiknek része azonban még nem volt azzá kiképezve; és ma, ha jól tudom, a negyedik század is kiállott a síkra, bár csak szeptember utolsó napjaiban érkeztek az első újonczok 4—25-ként. Ezek számára még laktanyákat kelle berendezni, mi napokat vett igénybe a katonai rend és szokásokban járatlan legénységnek Számításom szerint 8—10 napba kerülhetett egy 50 főből álló osztály betanítása, s két ilyen osztályból alakítottatott aztán egy 100 emberből álló század.

A Pestről leérkezéskor lehetett a létszám 110—120, ma körülbelül 500 s ezek közt az altisztek száma megközelíteli, ha meg nem haladja a 100-at; egy hó előtt bejött újonczokból lettek kezelt és szolgálati örmesterek is. A legénység mintegy 3/5-ben magyar, a többi szász és román; hasonló az arány az altiszteket illetőleg is. Mindnyája fogékony a tanulásra.

Mily szorgalommal folyt a tanítás, elég ha megemlítem, hogy vasárnap kivételével mindennap d. e 8—11-ig, d. u 3—6-ig a gyakorló tere volt a legénység; itt nyerték az altisztek is a gyakorlatilag egybekötött elméleti tanítást. Innen hazatérve este 8—10-ig a főtisztekekkel tartott iskolát a vezénylő tanostályoktató Peielle Sándor h. százados. Alig 20 nap alatt kész zászlóaljait állítani rendbe, oly munka, mely az illető al- és főtisztek fáradságtalan buzgalma, az ügy iránti lelkesedéséről, a tanostály oktatójánál pedig még e felett tökéletes katonai szakképzettségéről is tanusodik; látszik, hogy Peielle százados tud katonával bánni s éri azt is, hogyan kell a legénységet és altiszteit beleszoktatni a katonai rendbe, fegyverbe, gyakorlatba úgy, hogy kedvvel tanuljanak s napról napra haladást tanusítsanak.

Feltettem volt magamban, hogy szigorúan *) Mindig szívesen és köszönettel fogadjuk becses közleményeit. Szerk.

megbírálok a sokak által katonásdinak vélt honvédséget; de megvallom a szigoron mérték alkalmazása kedvező eredményt mutatott fel.

A legénységnek és altiszteknél oly katonás magatartást tapasztalék, mi nem 3 hetes de 6 hónapos katonáknak is becsületére válna. Az ifju honvéd belenött ruhájába, katonáson jár; megtanulta a laktanyai rendet, életmódot; a fegyverzet és felszerelés tisztítását, borju pakolást stb. a házi és őrszolgálatot; megtanulták a fegyverforgatókat, a fegyver kezelését, mindenféle helyzetben töltsve és czelozva; ügyesen gyakoroltak sorban és szakaszokként: tudják a szakaszokban való mozdulatokat fejlődéseket, ismerik a tüzelés különböző nemeit, s elegendő gyorsasággal képeztek csoportot; meglehető pontosan tudnak a zárt harczmódból a szétzört csatározásba átmenni; tudják, hogyan kell a rajokat képezni, s mi az egyes vadászok feladata; ismerik, sőt füttyölik és énekelik a kürtjeleket, bár nem lévén kürtöseik, csak legutóbbi időben kaptak bajtársi előzékenységből 1-et az 51-ik, 2-öt a 3-ik gyalogezredtől, addig erre is az oktató százados tanítá őket; — gyakoroltattak a szuronyvívásban; löttek czélt 100—150 lépésre több ízben, úgy az újoncz mint a gyakorlati czéltáblára és már többször gyakoroltak tűzben; meglehetősen megbírástokoztak fegyvereikkel s némileg tudják is azokat használni; megtanulták az elméleti szolgálatot: mi teendőjük ha őrt állanak, ha valahova küldetnek, meg a menetrendet és mik az altiszti parancsnokok teendői.

A századok felállítása, gyakorlása, a különböző oszlopok formálása, a fejlődések, négyszög képzés, szétosztott harczmódba átmenet és a rajoknak szakaszokkénti felhasználása — mindez nem ismeretlen honvédeink és altiszteik előtt. Bár a legrégebb század is alig 15 nap előtt a legújabb pedig ma lett összeállítva: gyakorlataik gyorsaságot és praecisiót tanusítanak, mit az altisztek ügyessége mellett a főtisztek szakképzettségének köszönhető, kiválóan pedig a tanostály-parancsnok czélszerű vezetésének.

Ha elgondolom, mily nehézséggel járt e vegegyes újoncz testületek betanítása, miután a legénység egy negyed része nem beszél, sőt keveset is ért magyarul; ha hozzá teszem, hogy újoncztanítás közben kelle az altiszteket is képezni; el kell ismernem, hogy a főtiszt urak (Wagner főhadnagy, Alsó, Barcsay, Gilyén, Jeszenszki, Rácz, Misselbacher alhadnagyok.) megtettek minden lehetőt, mi annál több fáradsággal került, mert egy szép esendesen legyen mondva — maguknak is sokat kelle ismét begyakorolni, mit a hosszas félbeszakítás kitörtölt volt emlékükből. Mindent összeröve azon nézetbe kell megállapodnom, hogy a kivított eredmény orozsláurése a főtiszteket s köztük legelő Peielle Sándor századosot illeti, ki Graeff tábornok szemei előtt oda vitte a dolgot, hogy 20—25 nap alatt kész zászlóaljjal állhat a honvédfőparancsnok József főbég elébe. Alig várom a nagy szemlélt, had láthatasam, hogyan itelendnek ez ifju katonákról a sorhad főtiszteit is. Én legalább gyakran voltam úgy, hogy a honvédek mozdulatait, fejlődéseit nézve és tüzelésükre figyelve, hogyha nem lettek volna vörös nadrágban, vén katonáknak tartottam volna őket.

Végszóm a honvédeket illeti: fegyverem! fegyverem! és ismét fegyverem! Ha háborút pénz nélkül nem lehet folytatni, katonák, fegyverem nélkül nem is képzelhető; ezt az újabb hadviselési mód kétszeresen megköveteli. Most a legénységnek is több hideg vér kívántatik, még is adott perczben sokkal gyorsabban kell az erőket összerövegni s a mérlegbe vetni. Ilyenkor pedig mit sem használ az „ifju garda“ türelmetlensége, be kell várni a vezér intését, ki, mint I. Napoleon Jenánál mondá — figyel a perczre, midőn a győzelem tüstökét kell megragadnia. Ezt csak szigorú fegyverem megszokása teszi lehetővé, e nélkül a lelkesedés és bátorság, sőt a szakképzettség is béna marad, s a cél meg nem közelíthető. Ezért ifju katonák! gyakorlat, lelkesült előre törekvés, de főleg fegyverem legyen jelszavatok: e katonai erény gyakran mindent pótol. Bonaparte tábornok Egyiptomban maradt seregének főparancsnoka, Kleber tábornok Heliopolisnál 12000 jól fegyverezett francziával 80000 törököt győzött le. A csata előtt felolvastatta csapatai előtt Keith angol admiral levelét, mely, a kötés ellenére, hadi foglyoknak akarta tekinteni a capitulálásra, szabad haza-vitel mellett, kész franczia hadakat, aztán így szölt hozzájuk: **Katonák! Eszemtelenségre feladni csak győzelemmel lehet! Előre!** Más alkalommal ugyan e fővezér tulnyomó ellenség által üldözve egész tüzérségét elveszti, sőt serege is fogságra jut, ha nem sikerül pár órára az

ellent feltartania. Előhívatta tehát Sguardin ezredet s egy szorosra mutva így szölt hozzá: „Ezredes ur! Vegyen magához kétszázad gránátost, menjen ama helyre és haljon meg.“ Az ezredes „értem tábornok ur“ felelé „elment“, dicsően meghalt és megmenté a franczia hadserget. De nekünk is volt tábornokunk, ki a bevehetlenné vált hegyre mutva így szölt, „Előre dupla lehnung, bátra kartács!“ Szóval, a fegyverem gyakran egy magára tesz annyit, mint a bátorság és képzettség együtt véve. Ezért ismétlem: szigorú fegyverem! Ez szerzi meg a katonának polgártársai becsülését és szeretetét, — ez teszi őt képessé arra, hogy ha kell, „hazáért és királyért“ az örvénybe is beleugorjék. Mert az idők sora úgy hozza magával, hogy mi reánk is illenek III. Napoleonnak Milanoból (1859) az olasz nemzetbe intézett ama szavai: „— legyetek előbb katonák, hogy majd egy nagy állam szabad polgárai lehessetek, — a mennyiben a magyar stratégák szerint is valószínűleg nem a Visztulánál, de a Duna és Tisza téerein dől el a művelt Európa sorsa. Egy kiszolgált katoná.

A katolikusok autonómiájáról.

¶ A katolikusok autonómia kérdésének üdvös megoldása oly óriási feladat, mely valamennyi közreműködésre jogosult és hivatott egyházi és világi tényező jóakarátát, őszinteségét, buzgóságát, erélyét — és mindenekfelett kölcsönös bizalmát igényli. E kérdés körül nincs helye a közömbösségnek, a túlzásnak, az elhamarkodásnak, vagy csökönnyösségnek; mert az autonómia feladatai mig egyfelől érintik a magyar társadalom alaprétegeit, s a legfontosabb érdekek gyök-száleit, másfelől megmérhetlen horderővel bírnak a nemzet és ország fejlődésére, jólétére, szebb jövőjére.

Mindenki által ismert, de, úgy látszik, még át nem érzett, meg nem értett eszméket pendítünk meg, s őszintén bevalljuk, hogy erre minket a lefolyt autonómia választásokat szabályozó congressus története ösztönzött.

E gyűlés teremébe a két párt szintegy hátán vitte be az egymás iránti bizalmatlanságot, s a menthetlen közömbösség mellett, ez lehetett egyik főoka sokak távol maradásának is.

Vajjon indokolt volt-e azok pessimismusa, kik e congressustól mi üdvöst sem vártak?

A tanácskozás első napjai igazat látszottak adni a távollét által kitűnő tagok nézeteinek. Láttuk, mily kiméletlenül szavazta le a többség ama pártot, melynek élén a haza bölcsé, az apostoli bátorsággal fel-lépő szabadelvű pap, s a buzgó Szilágyi állottak. A többség vezérszónoka ugyan szokott finomsággal forgatta az ékesszólás fegyvereit; de a nyomában járó dii minorum gentium oly hévvel és irányban plaidirozott, hogy már-már érezni lehetett az ultramontanizmus léghuzamatát. E különös jelenség behatása alatt vért riadót a napi sajtó több organuma — köztük a „Kol. Közl.“ is — éberségre inté a kath. értelmiséget, figyelmezteté az ország felelős kormányát és jó előre appellált a parlamentre is.

Nem kutatjuk, mennyi része volt e nyílt felszólalásnak, mennyi a szabadelvű tagok megszaporodásának, az elnöklő herczeg-primás tapintatának, avagy a congressusi többség apróságai ildomtalan falbarohanásának abban, hogy a tanácskozások utolsó napjaiban a dolgok határozottan jobbra fordultak; tény, hogy az autonómiai választások szabályozó congressus nem oszlott s ezért üdvös eredmény nélkül; mi ezt nyíltan elismerjük, valamint nem késtünk volt az ultramontanizmus felé hajlást szigoruan megróni.

Minket e jobbra fordulás nem lepett meg; az állandó balra tartást nem tudtuk volna megérteni. Hisz talán azért, mert a multat és jövőt kiszenvetett nép hazáját anynyi honfi vér öntözte s annyi nemes szív hamva vegyült el vele, itt a fekete talár alatt sem tagadták meg fiai a haza iránti kötelem teljesítését, melyek e kérdés körül abban határozódnak, hogy a vallási egyenjogúság korában ne szórassék el a visszavonás magva felekezet és felekezet közé, ne álljanak egyháziak és világiak ellenfelekként ugyanazon egyházban egymással szemben.

Voltak, miért tagadnók, közöttünk is olyanok, kik már is felvonva láták az ultramontanizmus eliszapoló árjának zslipjeit. Ezek így szöltak: hát nem hoztak-e be legújabb időben is hazánkba jészuita telepeket? avagy nem emlékeztek-e a vándorló missionáriusok térítő beszédeinek irányára? ime, most olyan anyyira elbizakodottak, hogy még a Deák mérséklő szavára sem hajtanak!

Egy ideig a látszat e roszhiszemiek mellett szölt. De elgondolók, hogy jó hazafiak is elcsúszhattak egykor, emberi gyarlóságból — ki az, kivel ez soha sem történt, s így föltétlenül követ vethetne reájok?! — de ha importáltak is hozzánk egy-egy csip-petnyi ultramontanizmust a régihez, a haza szabadságának visszavívásában is vannak érdemeik és nemcsak ezért, de a haza és nemzet érdekében is legyen béke közöttünk, annál is inkább, mert a dolog vége jóra fordult.

Nálunk az ultramontanizmus gyökerei még nem hatottak mélyre, s így méltán félik a vihart; a mi alpapságunkat ismerjük azon időből, midőn a hazát és a szabadság érdekeit kelle védelmezni; főpapságunk már 1848-ban elismerte és — a congressus utolsó ülési tanusíták — ma sem tagadja, hogy az uralkodó államvallás előnyeiből származott kiváló támasz visszahozhatlanul elveszett, s így a világi hivek és értelmiség phalanxára vannak utalva, az egyház jól fel-fogott érdekeinek s a szabad önkormányzatnak megvédését illetőleg is.

Francia- és Spanyolországban az ultramontanizmus még e században is félelmes hatalom. A 30-as években, Párisban, a nép megrohanta a St. Germain l'Auxerrois templomot s összerombolta az érseki palotát, — mig spanyol földön, ugyan a nép, sok száz kolostort dúlt fel s ezreit a szerzeteseknek sítját le. Hiába igekezett Lamennais, Montalembert és Lacordaire-vel kezelt fogva közvetíteni Franciaországban, végre is XVI. Gergely átkot mondott reá s a jészuiták közvetlen utódainak, a „Saint Vincent de Paul“ szerzetnek, ma is 847 egyesülete van ez országban, bár az ily congregatiókat e század elején államdecretum törölte volt el. Spanyolországban a Carlisták és Christinosok közti hossza és véres polgárharczban nagy szerepet játszott az ultramontanizmus, sőt ma is lesben áll.

A hol a legújabb idők is ily eredményeket mutatnak fel, ott az ultramontanizmus nem pusztá rém, hanem félelmes tényező. De nálunk, hol nem rég sok pap vérvél is pecsétlél meg a haza és szabadság iránti szeretetét, — hol a fekete taláros lelkész régen is tudott előbb lenni hazafi s csak azután pap: — nálunk az ultramontan fellépések csak mulékony viharjelen; veszélyessékké csak úgy válhatnak, ha a világi értelmiség és a szabadelvű papság teljes közömbösséggel hagyná mentere a dolgot; de akkor azután a katolikus hiveken is betelnek, hogy: a ki önmagát elhagyja, azt az Isten is elhagyja.

Az autonómiai választásokat szabályozó congressus biztosította a szervező nagy gyűlésbe küldendő papi- és világi követek választásának szabadságát; az alpapságát a titkos szavazat megállapítása által, a világiakét pedig azáltal, hogy saját maguk és szabadon rendezhetik a választási bizottságot és magát a választást, s így a választás szabadságát sem emezeknél, sem az alpapságnál misem korlátozza, sőt a világi választók kerületekre felosztása ennek egyik újabb garantiáját képezi.

Nincs tehát egyéb hátra, miután az autonómia kérdése egy lépést tett előre, mint levetközni az előkészítő gyűlés látogatásánál is tapasztalt közönyt. A választásra jogosultak vegyenek részt minél nagyobb számmal az elrendelendő képviselő-választásokban; a kath. értelmiség ne mentesse télenységét a kelleténél félelmesebbnek hirdett ultramontan aramlattal, sőt ha az mutatkoznék, annál nagyobb erélylyel szálljon síkra a vallás- és lelkiismeret szabadsága, az egyház önkormányzata és java érdekében; a főpapság pedig igekezze az oszlatni a még fennálló bizalmatlanságot, s hasson hitfelekezetünk befolyásosabb tagjaival együtt oda:

hogy a congressus munkálatának szen-

tesítése mielőbb eszközöltessék ki a fejedelmél, felelős kormányunk által.

Ez megtörténvén rendeltessenek el a választások azonnal, hogy még a római közszínt megnyitja előtt együtt legyen a szervező nagygyűlés és létrejöhessen az a katolikus autonómia, melyre óhajtván várnak, nemcsak a katolikusok, de e haza minden polgárai. Jótékony hatással leend ez az állam és egyház szabadságára.

Az autonómiát szervező gyűlés munkálatainak befejezése után a törvényhozás dolga lesz: hozzájárulni a „szabad egyház a szabad államban“ elv megtestesítéséhez; minden felekezettel szemben egyenlő álláspontot foglalni el az állam számára általános törvény által biztosítani azon jogokat, melyek gyakorlása nem tartozik az egyházak körébe. Így nyerezd szabad kezét minden felekezettel saját önkormányzati felügyeleti rendezésére, intézésére — fennmaradván mindnyájára nézve az állam főfelügyeleti joga továbbra is; így biztosíttatnának a kath. egyház, pap- és világi hívek érdekei és tekintélye a régóta saját lábukon járó más felekezetekkel és az állammal szemben.

Pest, octob. 23. 1869.

(r. l.) Az országgyűlés tegnap és ma csak az osztályokban dolgozott, melyekből nem igen szivárgott ki valami közölni való, hogy a kedélyeket felháborgassa vagy megnyugtassa, a mint t. i. a jobb vagy baloldalhoz tartoznak.

Hanem azért gondoskodott a sors oly kübejtött eseményről, a mely mig egy részen csakugyan megnyugtatta a kedélyeket, a másikon kissé megzavarja.

Értjük a belügyminiszter, Wenckheim Béla báró lemondását, és helyébe, Rajner Pál, a barsi főispán kinevezését.

A változás, a mely annyi hír-anyagot szolgáltatott hosszú időn át a lapoknak, végre mégis bekövetkezett, és igazolta kombinációinkat, melynek fogva még a nyáron azt állítottuk: hogy Wenckheim báró visszalépése nem fog oly hirtelen végezhemenni; nem is ment, mert mióta híresztelik, s most csaknem october végén vagyunk, és a melynek alapján valószínűtlennek állítottuk — előadván az indokokat is — Somssich Pál belépését a miniszteriumba.

Wenckheim Béla politikai tevékenysége — melynek eddigi pályáján tanuja volt az ország — sokkal ismeretesebb, semhogy azt tehetők fel róla, miszerint már megunt a munkát, hazáját is bizonyára jobban szereti, semhogy a meddig csak lehet, nemes szenvedéllyel ne dolgozott volna érte, de a test gyöngébb a léleké, megtört és nem birt az elviselendő teher súlyával megmérkőzni.

A köztisztelőtlen álló hazafit csak a kizárólag folytonos betegeskedése kényszeríté a lelépésre, hogy a valóban nehéztárcza ifjabb, erőteljesebb kezébe jusson.

Jellemző, hogy minél közelebb állunk a változáshoz, annál kevesebb neszt hallottuk, míg végre a Deák-kör tegnapi konferenciája feltárta a valót.

A miniszterelnök ugyanabban tudatta, hogy Wenckheim Béla lelép, nehány, de meleg szóban fejezvé ki iránta elismerését, köszönetét.

A volt miniszter felelt, és hangja rezgett a meghatottságtól, szintén köszönetét nyilvánítván elv-

TÁRCZA.

„UBRYK BORBÁLA“ a kolozsvári színpadon.

(o. r.) Nem tartozom a rendes színházlátogatók közé, s azok sorába sem számíthatom magamat, kik az újdonságoknak feltétlenül tapsolni szoktak. Épen ez okból, csak a történet vezérelt a mult szombatn este a muzsák temploma környékébe. Rendkívül meg voltam lepve. Az a csendes, nyugodalmatlan hely, mely rendszerint kimélve van a közönség zajos csoportosulásaitól, már estéli 6 órakor, valóságos ember-tengertől volt környékezve.

— Mi történik ma a színházban? Kérdezém egyik közel álló nyughatatlan polgártársamtól — talán a híres Méhay, vagy a híresebb és leg híresebb Ling-Look úr tért vissza, tizes ágyugolyók, puskaporos tonnák és fragette-ok elnyelését hirdette, a még ráadásul öt forintára francia búvóbombons expedálására kötelezte magát minden személy számára?

— Ne tessék gunyolódni, uram. Lehetetlen, hogy ilyen világra szóló historióról ne volna tudomása. Kérem, nyújtsa nekem pártfogását az igazgatóknál, az intendáns úrnál, vagy a színházi választmánynál eszközöljen egy zárszékét számomra, mert ki nem állom a karzaton, a földszinten a mezeget; különben is ideges vagyok, félek, hogy a darab hatása alatt elájulok, vagy görcsöket kapok. Tegye meg, kérem, különben interpellálom a miniszteriumot, Deák Ferenczet s a jobboldalt, hogy miért nem épített akkorá theátrumot,

társai iránt s biztosítván őket, hogy nem a munkád hiánya hanem csupán nagyon megrongált egészsége miatt kényszerült a lépést tenni.

A Deák-kör nevében annak elnöke, Justh búcsuzott el érzékenyen a lemondott minisztertől.

A hivatalos lap mai száma még Szilávy József eddigi belügyminiszteri államtitkár lemondását is hozza.

Rendes válságoknál a visszalépő minisztereket — hivatalos helyetteseik — az államtitkárok is követni szokták az eddigi szokás szerint. Ez esetben azonban nem volt okvetlenül szükséges Szilávy lemondása, és mi nem is tekintjük azt egyébként, mint udvariasságnak, melylyel egészen szabad kezét akart engedni az új miniszternek alteregoja megválasztásában.

A mily fájdalommal töltötte el a jobboldalt Wenckheim visszalépése, éppen oly örömet gerjesztett soráiban Rajner Pál kinevezetése, kit tántorítatlan hazafinak, munkás férfiak ismertünk, és a ki hivatalos állásában bizonyára a kellő erélyt is kifejteni.

Mig a jobboldal ekként vélekedik, addig a bal — úgy látszik — duzzog; nagyon meglepő lehetett rá e kinevezés, melylyel nincs meglegedve. Talán inkább látta baloldali férfit a miniszteriumban, az összes miniszteri karszékében? meghiszszük, de azt is hisszük, hogy ezen — reá nézve örömmel — még távol van.

Szintén ma hozza a „Budapesti Közlöny“ Csengery Imre kinevezetését is miniszteri tanácsosá a hadügyminiszteriumban. E szerint nem fog létesülni a terv, melynél fogva Csengery Antal újkor nagy politikai napi lapot indított volna meg fivére, Imre szerkesztése mellett.

A magy. keleti vaspálya építéséhez.

A magyar keleti vaspálya építési viszonyait illetőleg sok valótlan találatunk a lapokban, melyeket megczafolni az igazság érdekében kötelességünk.

Többek közt azzal vádolják főépítészeti vállalkozó Waring, Brothers és Eckersley urakat, hogy a technikai személyzet közt nem alkalmaztak egyetlen hazai technikai erőt is.

E vád merőben alaptalan, mert biztosan tudjuk, hogy tetemes számú magyar mérnök lón a kormány által a vállalkozóknak átengedve, s ezen felül a vállalkozók maguk is vettek fel és alkalmaztak magyar mérnököket, a kik maig is működnek. A behozott angol mérnökök évek óta vannak a vállalkozók szolgálatában, s azoknak teljes bizalmat bírák, mi természetesebb tehát, hogy ezek alkalmaztattak oly bizalmas állásokra, a melyek ezerszeri betöltése a vállalkozókra nézve életérdecs. Azon további vád, hogy az angol mérnökök nem ismerik az ország viszonyait s a magyar kormány rendeleteinek nem engedelmességeknek, épen nem áll, mert ezen férfiak feladata nem az ország viszonyainak tanulmányozása; az ők céljának tökéletesen megfelel, az építendő vonal földtér és lejtmereti ismerete. A magy. kir. vasutépítészeti igazgatóság erélyességéről pedig csak a napokban is fénys példát láttunk, s távolról sem felejtjük fel, hogy rendeleteinek meg nem tartását eltűné.

Azon vád, hogy a nagyobb bevágások és töltések még csak a pálya fekméretéig sem emelkedtek a nagy-várad kolozsvári vonalon, előtűnk, a kiknek alkalmunk volt a munkálatokat az egész vonalon szemlélünk, nevétséges; mert láttuk azt, hogy csak három ponton maradtak a munkák némileg hátra, t. i. Sztánánál, a hol 1500—2000 munkás éjjel nappal dolgozik s biztosan várhatni, hogy e bevágás, a mely mellesleg mondva dimenzióra nézve minden hasonló munkát az európai pályáknál feljúlul, a f. é. november hó végéig a pálya fekméretéig emelkedend s a felépítés folyta-

gatózásokkal, grimaszokkal illusztrálva. Nehéz feladat volt a páterben Kassaira ismerni, ki a „Lumpacínál“ legalább is száz fokkal „vagabundusabb“ módon nézett ki. Csak azt szeretném tudni, honnan vette ezt az exotis eszmét? Az első impressio teljesen nervosussá tett. Múltán felhettem, hogy „Hamlet“ elküvéredett szelleme merontja éjszakáját. Ebből a genreből láttunk még képeket, például Szigligetűl „IV. Henrich“ ben, Kovácsűl „Egy ártatlan kaland a zárdában“ ezimű darabokban; de korántsem alakították oly mesterien, mint Kassai. Jámor művészek, eljöhettek egy pár leczkét venni! Meglehet azonban azt is elfeledtem, hogy miről beszéltek Tratoszkyval (Takács), azonban nem volt nagy károm benne, minthogy nem tartozott az expositiohoz s még kevésbé a darabhoz. A páter ki sem beszélhette magát jóformán, a vakmerő karmelita szűzek látogatására jöttek, s magokkal vitték. Avval nem látszottak törődni, hogy a püspök, vagy provincialis majd még zokon is veheti az ilyes ex-cursiót, mely a szerzetesi fogadalommal ellenkezik. Az mindegy. Kültőnek minden szabad. Jó, hogy hamar átvonultak, nem maradt idő rögtönzött megjegyzésekre, mert Ubrýk Borbála megjelent. Meglepetésemre s alkalmasint az egész közönség meglepetésére, ezen komoly művésznő tekintélyvel össze nem fért szerepben, az igazgató Szépnét állította fel. E különben hírelt tisztoságesebb szerep csak nyert ily képviselő kezében; de azt hisszük, hogy további önfelalozást nem is követelhet. Borbála maga definirozott szerelem és sentimentalismus. Szereti gyámtya (Tratoszky) fiát Kázmért, azonban ez hűltel megcsalja s e csapodár diák Staremborg grófnőnek esküszik szerelemet. Ter-

gatózásokkal, grimaszokkal illusztrálva. Nehéz feladat volt a páterben Kassaira ismerni, ki a „Lumpacínál“ legalább is száz fokkal „vagabundusabb“ módon nézett ki. Csak azt szeretném tudni, honnan vette ezt az exotis eszmét? Az első impressio teljesen nervosussá tett. Múltán felhettem, hogy „Hamlet“ elküvéredett szelleme merontja éjszakáját. Ebből a genreből láttunk még képeket, például Szigligetűl „IV. Henrich“ ben, Kovácsűl „Egy ártatlan kaland a zárdában“ ezimű darabokban; de korántsem alakították oly mesterien, mint Kassai. Jámor művészek, eljöhettek egy pár leczkét venni! Meglehet azonban azt is elfeledtem, hogy miről beszéltek Tratoszkyval (Takács), azonban nem volt nagy károm benne, minthogy nem tartozott az expositiohoz s még kevésbé a darabhoz. A páter ki sem beszélhette magát jóformán, a vakmerő karmelita szűzek látogatására jöttek, s magokkal vitték. Avval nem látszottak törődni, hogy a püspök, vagy provincialis majd még zokon is veheti az ilyes ex-cursiót, mely a szerzetesi fogadalommal ellenkezik. Az mindegy. Kültőnek minden szabad. Jó, hogy hamar átvonultak, nem maradt idő rögtönzött megjegyzésekre, mert Ubrýk Borbála megjelent. Meglepetésemre s alkalmasint az egész közönség meglepetésére, ezen komoly művésznő tekintélyvel össze nem fért szerepben, az igazgató Szépnét állította fel. E különben hírelt tisztoságesebb szerep csak nyert ily képviselő kezében; de azt hisszük, hogy további önfelalozást nem is követelhet. Borbála maga definirozott szerelem és sentimentalismus. Szereti gyámtya (Tratoszky) fiát Kázmért, azonban ez hűltel megcsalja s e csapodár diák Staremborg grófnőnek esküszik szerelemet. Ter-

gatózásokkal, grimaszokkal illusztrálva. Nehéz feladat volt a páterben Kassaira ismerni, ki a „Lumpacínál“ legalább is száz fokkal „vagabundusabb“ módon nézett ki. Csak azt szeretném tudni, honnan vette ezt az exotis eszmét? Az első impressio teljesen nervosussá tett. Múltán felhettem, hogy „Hamlet“ elküvéredett szelleme merontja éjszakáját. Ebből a genreből láttunk még képeket, például Szigligetűl „IV. Henrich“ ben, Kovácsűl „Egy ártatlan kaland a zárdában“ ezimű darabokban; de korántsem alakították oly mesterien, mint Kassai. Jámor művészek, eljöhettek egy pár leczkét venni! Meglehet azonban azt is elfeledtem, hogy miről beszéltek Tratoszkyval (Takács), azonban nem volt nagy károm benne, minthogy nem tartozott az expositiohoz s még kevésbé a darabhoz. A páter ki sem beszélhette magát jóformán, a vakmerő karmelita szűzek látogatására jöttek, s magokkal vitték. Avval nem látszottak törődni, hogy a püspök, vagy provincialis majd még zokon is veheti az ilyes ex-cursiót, mely a szerzetesi fogadalommal ellenkezik. Az mindegy. Kültőnek minden szabad. Jó, hogy hamar átvonultak, nem maradt idő rögtönzött megjegyzésekre, mert Ubrýk Borbála megjelent. Meglepetésemre s alkalmasint az egész közönség meglepetésére, ezen komoly művésznő tekintélyvel össze nem fért szerepben, az igazgató Szépnét állította fel. E különben hírelt tisztoságesebb szerep csak nyert ily képviselő kezében; de azt hisszük, hogy további önfelalozást nem is követelhet. Borbála maga definirozott szerelem és sentimentalismus. Szereti gyámtya (Tratoszky) fiát Kázmért, azonban ez hűltel megcsalja s e csapodár diák Staremborg grófnőnek esküszik szerelemet. Ter-

tását, a mi néhány nap alatt történik, semmi sem gátolndja. E munkát Wingate főmérnök páratlan szakismerettel és gyakorlatiassággal vezeti. A más két pont, a hol a munkák hátra vannak a Somkolyos, Rév és Bratka melletti tunnel-átúráások. E három tunnel közül egy tökéletesen át van furva, a második maholnap s a harmadik november végén kész lesz. Minden más földmunka és műépítés a vonalon vagy teljesen meg van, vagy közel áll a befejezéshez. Apályndvarok s más építések Kolozsvárt s a többi hét állomáson hasonlólag kész a legfeljebb némi festés és asztalosmunkát igényelnek. A felépítés N. Váradról Telegden túl 5 mfldre készen van s e hó végén Eledsen túl fog nyulni. Jelenleg Egeres, Báni Hunyad, Csucsán és Feketetón foly a felépítés, míg Kolozsvártól Szucsákon túl készen van. Nem félhetni tehát, hogy a vállalkozók nem fogják elvállalt kötelezettségüket teljesíteni.

Azon állítást is roszakaratu ráfogásnak kell bélyegeznünk, hogy a vállalkozók a kezdetben magas napszám mellett felvett munkásokra 14 nap múlva munkabér-leszállítást ocsroyálnak. Nem találhatunk abban roszszándékú cselekedetet, ha a munkaadó a munkabért a teljesített munka mennyisége és minősége szerint szabja meg. A munkák különben is részletekben alvállalkozóknak vannak kiadva, s a fővállalkozók hetenként vagy 14 naponként fizetik az ez idő alatt teljesített munkák kiadást, a napszám az alvállalkozótól kapja bérét s nem lehet a nappért csekélynek mondani, midőn a nagy-várad kolozsvári vonalon oly munkákért, melyekért más országokban napjára 60 krt fizetnek, itt 1 ft 10—1 ft 20 krt adnak. Még ily magas munkabér mellett is bajosan kaphatni munkásokat s a vállalkozók kénytelenek ügynekeik által az egész országban ujonozni munkásokat.

Nem akarjuk itt azon nehézségeket előrolni, a melyekkel a vállalkozók a miveltégi viszonyokból folyólag küzdeni kénytelenek, csak azon meggyőződésünknek adunk itt kifejezést, hogy a vállalkozók a pályának a kitűzött határidőre leendő befejezése által képesek lesznek fényesen megczafolni mindazon rágalmat, melyek ellenük oly alaptalanul szórattak a világba.

Egy részrehajlatlan szemtanu.

+ A „Gaz. Trans.“ első cikk helyett a tófalvi ügygel foglalkozik. Felhívja a román teatvéreket sietve nyújtsanak segélyt tófalvi véreiknek, „kiket az emberek és a sors földöz“. Idézi a „Magy. Polg.“-ból, mint kutforrásból az okmányokat (eskű és szolgabírói rendelt), s így szól: „ezeket a „Magy. Polg.“-ból irtuk ki, mint szenvedésünk történelmének adatait, a polgárisodás e századában.“

A „Fed.“-ban dr. Ratiu ugyanez ügyről értekezve, „elsietéssel“ tudatlansággal, a döntő okmány mellőzésevel vádolja a magyar kir. táblát és a királyi curiát. Unicumnak mondja az ily módon eldöntött urbéri pert, melyben permegújításnak helye nem levén, csak az országgyűléshez, a fejedelemhez és az Istenhez folyamodhatnak. Kérlemeztek ez ügybe (a három forum itéletével szemben) a miniszternél, a császárnál! (a király szék, nehezére esnek dr. Ratiunak) az országgyűlésnél s „most e lapok utján (érti a dicű „Fed.“-t) a legfőbb itelőszékhez a közvéleményre appellál“-nak. A mi a tófalviakkal történt, az nem birtokból kitétel, de a „legkegyetlenebb vandalismus.“ It leírja a tófalviak nyomorát, mint azt a „M. P.“-ban olvastuk: hivatkozik Isten és a közvélemény itéletére, s hozzáadja, hogy a kir. tábla elnöke „sok éven át így járt el országszerte a szegényekkel szemben.“ A tófalviak közül ketten kérelmet vittek három hét előtt a császá-

gatózásokkal, grimaszokkal illusztrálva. Nehéz feladat volt a páterben Kassaira ismerni, ki a „Lumpacínál“ legalább is száz fokkal „vagabundusabb“ módon nézett ki. Csak azt szeretném tudni, honnan vette ezt az exotis eszmét? Az első impressio teljesen nervosussá tett. Múltán felhettem, hogy „Hamlet“ elküvéredett szelleme merontja éjszakáját. Ebből a genreből láttunk még képeket, például Szigligetűl „IV. Henrich“ ben, Kovácsűl „Egy ártatlan kaland a zárdában“ ezimű darabokban; de korántsem alakították oly mesterien, mint Kassai. Jámor művészek, eljöhettek egy pár leczkét venni! Meglehet azonban azt is elfeledtem, hogy miről beszéltek Tratoszkyval (Takács), azonban nem volt nagy károm benne, minthogy nem tartozott az expositiohoz s még kevésbé a darabhoz. A páter ki sem beszélhette magát jóformán, a vakmerő karmelita szűzek látogatására jöttek, s magokkal vitték. Avval nem látszottak törődni, hogy a püspök, vagy provincialis majd még zokon is veheti az ilyes ex-cursiót, mely a szerzetesi fogadalommal ellenkezik. Az mindegy. Kültőnek minden szabad. Jó, hogy hamar átvonultak, nem maradt idő rögtönzött megjegyzésekre, mert Ubrýk Borbála megjelent. Meglepetésemre s alkalmasint az egész közönség meglepetésére, ezen komoly művésznő tekintélyvel össze nem fért szerepben, az igazgató Szépnét állította fel. E különben hírelt tisztoságesebb szerep csak nyert ily képviselő kezében; de azt hisszük, hogy további önfelalozást nem is követelhet. Borbála maga definirozott szerelem és sentimentalismus. Szereti gyámtya (Tratoszky) fiát Kázmért, azonban ez hűltel megcsalja s e csapodár diák Staremborg grófnőnek esküszik szerelemet. Ter-

hoz, de még mit sem tudnak rólnk. A tófalviak elhatározták, hogyha az országutról is elúzik, a temetőbe telepednek, őseik hamvaira; ha a keresz tevények segélye késik, éhen, szomjan megfagnak e téli időben.

E felszólítások irányának felismerésére nem kell commentár, az együgyűség maga is megértheti: hogyan lehet egyszerű urbéri perből, országos nemzeti sérelmet kovácsolni.

Lónay Menyhért pénzügyminiszter beszéde

a Képviselőház okt. 18-ki ülésében.

(Folytatása és vége.)

Végre még csak azt kívánom megjegyezni a pénzügyminiszteri költségvetésre, hogy a kiadásoknál, úgy mint eddig, a jövő évben is a legszigorubb takarékoságot kívántam fenntartani, (Helyezés) és ha a rendes szükségletnek egyes tételeit vizsgálói méltóztatnak, meg fognak arról győződni, hogy a pénzügyigazgatás költsége, tekintve a tisztajövedelmet, melynek kiszámításánál a jövedékre és államvagyonra eső igazgatási költségek levonandók, mérsékelt, miután a tisztajövedelemhez arányosítva csak valamivel megy többre 5%-nál. (Élénk tetszés-nyilvánítások.)

Mindamellét azonban — mint mondtam — ha 4 és fél millióval nagyobb tiszta jövedelem számíthatunk is 1870-ben, mint 1869-re előszámítva vblt: azért a legnagyobb takarékoság igényeljük, hogy a várt jövedelmek és az előszámítható rendes költségek közt a sulygeyen fenntartsuk.

Sok nevezetes teendő vár még a törvényhozáásra. Az adóreformok keresztülvitelére vonatkozólag a pénzügyminiszterium nem mulasztotta el a legfontosabb adócikkek nézve enquete-bizottmányokat összehívni, melyek azonban, ha munkálataikat befejezték, és a munkálatok eredményei tudva lettek volna is, miután több adóem csupán ezen év utolsó napjág szavatolt meg, és a jelen évben még hátralevő idő alig volna elégséges, hogy a törvényhozás az adótörvényekre vonatkozó reformjavaslatokat részletesen tárgyalhassa, azon adócikkek nézve, melyek csak ezen év végeig szavatoltak meg, nem marad más hátra, mint azok érvényét újabb törvényhozási intézkedés által meghosszabbítani.

Ezenfelvagyva van szerencsém betérjeszteni az adótörvények érvényének meghosszabbítása végett 4 törvényjavaslatot, u. m. a czukoradóról, a bor-és hűsögyasztási adóról, és a dohányjövédékről; továbbá az 1868. XXIII. törvényzikk 30. §-a és XLVIII. törvényzikk folytán egy törvényjavaslatot a pénzintézetek, részvénytársulatok és egyletek üzletére vonatkozó bélyeg-és illeték-szabályozásról.

Mindenzen törvényjavaslatokat, úgy az 1870-i államköltségvetésre vonatkozó füzeteket és az 1868. év államszámadását méltóztatnék a pénzügyi bizottmányok tárgyalás és véleményadás végett kiadni.

Végre áttérek a harmadik s utolsó előterjesztésemre, az ingatlan államvagyonról. (Halljuk!)

Nincsen oly komor kép, melynek ne volna legalább egy fénypontja; oly komoly s terhes feladat, melynek ne volna legalább egy könnyebben megoldható és szivesebben teljesíthető része. Így azon különféle sulyos teendők közt, melyek az alkotmányos élet kezdetén reám, mint magyar pénzügyminiszterre nehezettek, legkevésbé terhes a legkönnyebben viselhető foglalkozásnak tekintem az ingatlan államvagyon kezelését; nemcsak azért,

mésztesen, hogy ebből aztán sok mindentéle furcsaság keletkezik. Az apa elátkozza fiát, Borbála pedig jelentkezik apácának. A szent szűzek, nevezetesen a fejedelemnő örülnek az új vendégnek, elmennek utána, muzsikaszó mellett, elfődik arcát fekete fátlyóval és elviszik. Nem egyébként, hanem csak apácának. Ezután következik még a sok hajmeresztő dolog! Borbála gazdag nő, azonban a fejedelemasszony kivánságára sem akarja összes vagyonát a zárdának adni. E miatt szővik, fonják ellene a sok miandféle intrikát, s mire rajtakapják, hogy Háznertől levelet fogadott el, összeül a rettenetes törvényszék és házi fenytékre itéli, mi örökös fogságban áll: Kenyer és víz találékkal. Az itéletet exequálják is, még pedig muzsikaszó mellett, s az ártatlan hölgyet sötét kamrába zárják. Nem alszik azonban az igazság istenője! a jó Pontkiewicz páter, mire előregszik és megsoványodik, becáulates ember lesz és tudtára adja Tratoszkyknak, hogy gyámleánya még él. Erre aztán eljönnek a rendőrök, csendőrök, kikutatják a zárdát, letartóztatják a jámbor apácákat s a regegyes Ubrýk Borbálát, ki már meg is örült, ki szabadították. A hűtelen Kázmér pedig jó útra tér, Borbálát karjai közé szorítja.

Ennyiből áll mademioelle Ubrýk története. Csak az előadás után győződtem meg én is, hogy azt, szörnyűséges volta miatt, bizony egész bátorsággal meg lehet nézni, a nélkül, hogy megzavarná álmainkat.

A mi pedig az előadás sikerét illeti, bátran mondhatjuk, hogy abban legnagyobb érdem Sz. Mátrai Laurát illeti. Azonban Prille, Kassainé és Fejérvárinéről is kötelességemnek tartom elismerőleg megemlékezni.

mert ehhez talán alaposabb ismeretekkel bírtam, a követendő út választásánál magamat könnyebben tájékozhattam, de különösen azért, mert midőn minden más közjöveldelmi forrás nevelésénél a nagyobb eredmény elérésére csak az adózók kereseténél s jövedelmének egy részét kell igénybe venni: addig az államvagyon értékének és jövedelmének emelése által az adózók terhei könnyebbednek, s a haszon, mely előáll, nem csak a nemzeti vagyont, de egyenesen az állam vagyonát és jövedelmét is neveli. (Élénk helyeslés.)

Az államjöveldelmek és kiadások mikénti kezeléséről a zárszámadás minden részletben tanuskodik, s így az államvagyon jövedelméről is; az államvagyon kezelésénél javaslatba hozott kiadások a költségvetés részleteiben foglaltak; azonban a felelősséggel azt vélem még inkább megegyeztetetőknek, ha összeállítom ez ingatlan államvagyon, ugymint az államjöveldelmek, államerdőségek, bányászati, sóbányák és épületek állományát, s a miniszteri működésemet megelőző évek kezelési eredményének állagát, kezelésem két első évének eredményét s mindazon fontosabb intézkedést, melyeket életbe léptetni vagy tervezni célszerűnek vélem; tevényt egy hódolatleljes előterjesztés alakjában ö Felségéhez, midőn azon 3 törvényjavaslatot, melyet most van szerencsém a t. ház asztalára leteenni, hozzá felterjesztém.

Ezen három törvényjavaslat szól:

1) Az államjöveldelmek területén lévő telepítvényes közösek állandósításáról, beltelek megváltásáról és új telepítvények létesítéséről.

2) Az államradalmak területén birtokrendezések folytán nem tagosítható földbirtokrészek eladásáról.

3) A mácsa eszkendi és vaskó-szent-lászlói birtokrészek megvételéről és a koronai javak állományába sorozásáról.

A t. ház nem régen azon kívánatot fejezte ki, hogy a ministerium által előterjesztett törvényjavaslatok indokolással terjesztessenek elő; ezen három törvényjavaslat indokolására szolgál ezen kötet, melyet szerencsém van a t. háznak ezennel benyújtani; a t. ház tagjai számára a példányok kellő számban az országgyűlési irodában vannak letéve, hol azok szét fognak osztani.

Ugy hiszem a t. ház érdemes tagjai ezen talán igen is részletes előterjesztésből meggyőződést fognak maguknak meríthetni az államvagyonnak általam vitt eddigi kezeléséről. Előre is elnézésüket kérem ki, ha annak szerkezetére annyi különféle ügyekkel elfoglalva, a kellő gondot nem fordítottam; annyi meggyőződést azonban lehet abból meríteni, hogy a ministerium megalakulását megelőző évek állagát tekintve, az államjöveldelmek bevételei megkészenedtek, az államerdőségek pedig megújultak. (Éljenz.) S remélem, hogy a bányászati jövedelmek is célszerű beruházások folytán mindinkább nevedni fognak.

Az előterjesztés végén elmondom nézeteimet azon kérdés felett is, vajjon célszerűnek vélem-e az ingatlan államvagyon elidegenítését s különösen jelenben határozottan annak elidegenítése ellen nyilatkozom. (Élénk helyeslés.) Végre engedjék meg mind a három, ugymint a zárszámadás, az államköltségvetési fedezet és az államvagyonról szóló előterjesztésem tárgyalására vonatkozólag azon reményem kifejezését, hogy azok tárgyalásánál nem a pártnézet, nem a személyes nagyraívás vagy hiúság fog bennünket mindnyájunkat vezérelni, de azon őszinte hazafiai akarat, ezen ügyeket, melyektől függ drága hazánk anyagi jobbléte és megerősödése, lehetőleg legjobban és legegyszerűbben elintézni. (Élénk éljenzés a jobboldalon.)

Egyetemek és közintézetek.

Az e városban alakult fogyasztó egyesület múlt vasárnap, e hó 24-dikén a városban nyilvános közgyűlést tartott a következő eredménnyel: 1.) Az alapszabályokhoz, a kormány által kívánt módosítások, hogy t. i. az egyesület tagjai közt egyetemi ügyekben előforduló, magok az egyetemi közegek által ki nem egyenlíthető egyenetlenségek eldöntésére alkalmazandó választott bíróságra nézve, az 1868-beli 54-ik törvényzikk határozatai legyenek irányadók, s az alapszabályokban változtatások, valamint az egyesület feloszlása esetére a közvagyon hovatartozás iránti határozat a kormányhoz előlegesen fölterjesztendő lennének, elfogadtattak. 2.) Az egyetemi főnök állomását betöltésére nézve jelen esetben a rendes szavazás mellőzése általános föllás által határozattal emeltetvén, főnöknek eddigi ideig. első Szentkirályi Zeigmond egyhangulag kikiáltott. 3.) A helyettes főnök s a kilenczigazgató választmányi tag megválasztása rendes szavazás utján menvén véghez, a helyettes főnökre viszonylagos szavazatbővítéssel nyertek Behnel János kir. adóhivatali főnök s Gráf Károly pénzügyi tanácsnok, kik közül mivel alapszabályszerűleg ez állomásra általános szavazatbővítés kívánatik, új választás fog történni. Választmányi tagokká viszonylagos szavazatbővítéssel megválasztottak: Haller Sándor, Szentgyörgyi József, Korbuly Bogdán, Krémer Ferencz, Magyar Mihály, Sári László, Szathmáry Ferencz, Mósa József, Hajós János.

Ezek szerint az alapszabályok megerősítve

s az igazgatóválasztmány, mely az egyesület hivatalnokait kinevezni följogosítva van, megválasztva levén, az egyesület életbelépése rövid időn bekövetkezend s annak sikerdús működése bizton várható.

Az egyetemi tagok száma most már folytonos gyarapodásnak örvend.

A kolozsmonostori magyar kir. gazdasági tanintézet tervrajza.

I. Az intézet célja: egyrészt az intézetbe felvett növendékeknek lehetőleg a mezőgazdaság minden ágában eléjövő mindennemű teendőket és műveleteket gyakorlatilag megismertetni, s a gyakorlatban napirenden lévő műveletek körül előforduló műszaki kézfogásokba beleoktatni, (gyakorlati tanfolyam); másrészt viszont ezen gyakorlati oktatás alapján és kapcsolatban azokat, a mezőgazdasági üzlet sikerrel való vezethetőségére ma már nélkülözhetlenül megkivántató tudományos ismeretek megszerzésére vezérelni, (elméleti tanfolyam.)

II. A tanfolyam tartalma: három évre terjed, és pedig:

1) az első év kiválólag a gyakorlati oktatásra van szánva, oly módon azonban, hogy míg egyrészt a növendékek lehetőleg a mezőgazdaság minden ágában előforduló mindennemű teendőket és műveleteket gyakorlatilag megismertetnek, s az év folytán a mezőgazdaságban napirenden lévő műveletek körül előjövő műszaki kézfogásokba tényleg begyakoroltatnak, — addig másrészt gondoskodva lesz arról is, miszerint a növendékek maguknak az elméleti tanfolyam tartama alatt előadandó tantárgyak teljes megértésére netán hiányzó előismereteket megszerzhessék, és így a különböző fokú képzettséggel az intézetbe lépő növendékek ismeretei lehetőleg kiegyenlítsenek.

2) A második és harmadik évben az elméleti oktatás lép előtérbe, azonban az összekötetés az elméleti és gyakorlati oktatás között ez években is a lehető legbensőbb marad.

III. Az oktatás módja.

1) A növendékeknek a gyakorlatban foglalkoztatás az első, vagy is gyakorlati tanfolyamban:

a) E tanfolyam közvetlen vezetését a gazdasági intéző viszi. Ő osztja és állítja be a növendékeket a munkába, ő gyakoroltatja be velük a műszaki kézfogásokat, s magyarázza meg nekik az egyes műveletek célját; valamint az ő feladata legközvetlenebb felügyelni azok előmenetelét s erkölcsi magaviseletét fölött is.

b) Az intézetbe felvett növendékek az intézeti gazdaságban naponként előforduló mindennemű, az intéző által számukra kijelölt munkálatokban részt venni, s épen ezért a naponta történő rendelkezéseknél is, kivétel nélkül, jelen lenni kötelezettek.

Természetesen a növendékeknek az egyes munkákhoz beosztásánál, egy a munkaidő tartamát, mint a munka minőségét illetőleg is, az ifjak testi ereje, jövendő feladata s az intézet célja, mindenkor szem előtt lesz tartva.

c) Minden növendék tartozik egy, az igazgatóság által előírt alakban rovatozott munkanaplót vezetni, melybe a gazdaságban naponként foglalkoztatott igásfogatok és eszedékek s kézi munkások számának naponként bejegyezve, s a naponta végbevitelt munkálatoknak részletesen felsorolva kell lenni.

Ezen munkanaplót a tanfolyam vezetője hetenként egyszer átnézi, s annak vezetésére vonatkozó véleményét, a szükséges felvilágosítás szolgáltatása mellett bejegyzí.

A munka-naplón kívül a növendékek még üzletviteli jegyzőkönyvet is tartoznak vinni, a gazdaságban találtató különféle művelési ágaknak az évfolytani művelése, gondozása, valamint haszonvétele és terméseredményeiről. — Ezen jegyzőkönyvbe p. o. a szántóföldeket illetőleg, minden egyes tábla vagy részlet térrajzának belé kell vezetve lenni, feltüntetve annak, hogy minden évben mely és hány részébe mi volt belé vetve, továbbá fel kell jegyezve lenni az illető táblán folytatott vetésforgásnak, valamint annak is, hogy mily művelés és trágyázásban részesült az, és végre, hogy milyen volt rajta a termés, és pedig a gabonafajtákból kereszt, s a takarmányfélékből mázsa számára. Az ekként feljegyzett tapasztalati adatok azután különféle kiszámítások alapján szolgálhatnak. Végre egy külön füzetke arra szolgál, hogy abba a növendékek az egyes munkálatok célja, egyes növények termelése körüli fogások, gépek használatára s mikénti alkalmazására s a tanfolyam vezetője által tartott magyarázatokat, értekezéseket, emlékeztetőkből belé vezessék, s egyes kirándulások alkalmával szerzett tapasztalataikat abba bejegyezzék. Ezen füzetkét, valamint az épen érintett jegyzőkönyvet is az intéző legalább havonként egyszer átnézi, s véleményét ezeknek vitelére vonatkozólag is bejegyzí. A napló rovatait a növendékek a munkálati este haza térve, naponként kötelesek kitölteni, — a jegyzőkönyvbe tartozó adatok bevezetése, s a füzetkébe tartozó fogalmazása ellenben oly napokon történik, midőn eszédek vagy más okoknál fogva a növendékeket egyébként eléggé elfoglalni nem lehet. d) A

mezőn előforduló munkáknál a növendékek egy-szerre nagyobb számban foglalkoztatnak, oly módon történvén e foglalkoztatás, miszerint a munka alá vett területből, az ifjak általi bemunkáltatásra mindannyiszor egy bizonyos, a munkába állított növendékek számával arányban álló rész külön szakítottik. Ezen területen azután a tanfolyam vezetőjének felügyelete alatt a utasítása szerint végzik a növendékek a napirenden lévő munkát. e) Az egyes állattenyésztési ágak kisebb-nagyobb terjedelméhez s ahöz képest, a mint időnkint az azok gondozása s tenyésztése körüli teendők követelik, vagy az állattartás célja kívánja, az istállóban is hetenként felváltva egy, két vagy több növendék foglalkoztatik, kik úgy az állatok etetése s gondozása, valamint azok tartásából felmerülő munkában is részt venni, s egyszersmind az ez idő alatti takarmányzás minősége s feletett takarmányszerek mennyiségéről, s p. o. a tehén-szetben a naponkénti fejési eredményekről is jegyzéket vinni, és azt naplójukba bejegyezni kötelezettek. Az istállóban előforduló teendőkhez beosztott növendék kötelessége továbbá a naponkénti fejési eredményeket, valamint a naponta s fejenként az állatok részére kiszolgáltattott takarmány-adagok mennyiségét is, a folytonos nyilvántartás végett az istállóban e célra kifüggesztett táblákra, — és pedig a fejési eredményeket naponként, a takarmány-adagokat pedig az időről-időre történő változtatás szerint, — feljegyezni. Végre az istállóban foglalkoztatott növendékek kötelességei közé tartozik a trágyakezelés is. f) Egy növendék naponta felváltva az udvari szolgálatot teljesíti. Ennek kötelessége a gazdasági intéző rendelkezését az igás- és kézimunkaerő fölött, az e célra az intézet csarnokában kifüggesztett táblára naponként följegyezni, s a szerint, a mint az ifjak egy vagy más munkával foglalkoztatnak, ezt az ifjak naponta munkálatainak kimutatása végett vezetett naplóba névszerint bejegyezni, — ugyszintén az udvari szolgálatra rendelt növendék van megbízva azzal is, hogy az igazgató és gazdasági intéző közötti folytonos érintkezés tekintetéből vezetett jegyzőkönyvet bizonyos órákban bemutassa, valamint e növendék feladata az időjárás minden tényezőinek folytonos figyelemmel kísérése tekintetéből vezetett napló rovatainak kitöltése is.

2) A növendékeknek a gyakorlatban foglalkoztatása a második és harmadik vagyis elméleti tanfolyamban. Az elméleti (2. és 3. ik évi) tanfolyamból a növendékek gazdasági külmunkákra csak annyiban alkalmaztatnak, mennyiben azt azok további tudományos kiképzetése megkívánja, hogy azonban a növendékek ezen időtartam alatt is, a gyakorlati folytonosan a legbensőbb összekötetésben maradjanak, részint pedig hogy magukat a gazdasági levelezés, egyéb irodai munkák, s kivált a könyvtelben belégyakorolják; hetenként felváltva más más két növendék mind a két tanfolyamból az irodába rendeltek. Ezek az előadói órákat kivéve, a részükre eső egész idő alatt az irodában kötelesek tartózkodni; s míg a másodévek főleg levelezésekre s apróbb irodai munkákra alkalmaztatnak, addig a harmadévek kiválólag a könyvvezetéssel foglalkoztatnak, mely célra az intézeti gazdaság számadási könyvei külön példányban állítatnak ki. Ezen számadási könyvek azután kellő ellenőrizhetőség végett, vagyis hogy bármikor is lehessen mutatni, hogy az egyes növendékek mily pontossággal vezették a reájok esett idő alatt a könyveket, ezek az illető hetes könyvvezető ifjak által aláírtnak. — Ezenkívül kötelezettek a növendékek, hogy a gazdaságban történő mező munkákat, mint az állattartást is folytonosan éber figyelemmel kíséni, mely tekintetben köteleménynek viszont hogy mennyire tetek a növendékek eleget, arról a hetenként szombaton délután tartandó colloquiumok alkalmával leendő módjában a tanári testületnek meggyőződést szerezní.

3) A gyakorlati tanfolyambeli növendékek elméleti oktatása két részre oszlik, tudniillik: a) benn az intézetben tartandó rendszeres tudományos előadásokra, és pedig a téli félévben: a számtan, természettan, növény- és állattanból, s a nyári félévben: a gyakorlati mértan, a meteorologia s a növény- és állattanból. b) a munkálatokban történő felvilágosításokra, melyek részint a mezőn az egyes napirenden lévő mező munkák célja, s legegyszerűbb mikénti teljesítésére, továbbá a különféle gépek, eszközök mi célra, mikénti legelőnyös használatára, s benn az állatok okoszerű gondozása és tartására vonatkoznak, részint a naplók átnézése alkalmából történő, szintén teljesen gyakorlati irányú magyarázatokra szorítkoznak, melyeket a növendékek, valamint az egyes kirándulások alkalmával szerzett tapasztalataikat is, a mint már fentebb érintve volt, az e célra rendelt füzetkébe esteről este leírni, s a tanfolyam vezetőjének bírálat végett bemutatni tartoznak. Ezenkívül a növendékek különféle gazdasági kiszámítások, s gazdasági eszköz-, gép- és épületrajzok készítésével is foglalkoztatnak.

4) A második és harmadik évi tanfolyamban a következő tantárgyak a következő csoportosítás-al adatként elő. A második évben: Általános és gazdasági vegytan, ásvány- és földtan, általános és részletes növénytermelés és rétművelés, s ezzel kapcsolatban a kiszáritási és vizesítési műveletek,

általános és részletes állattenyésztés kapcsolatban a tejhasznosítással, gazd. gépészet és építészet s a kertészet. A harmadik évben: nemzetgazdaságtan, gazd. üzlettan s könyvvitel, erdészet, gazd. ipar-üzlettan, állat egészség és gyógytan, agrariális és közjogi törvények s gazd. statisztika, szőlőművelés, borkezelés, hal- s méhtenyésztés. A növendékek elméleti oktatása: 7 rendes, és két segéd-tanár, és az intézeti kertész által történendő, nevezetesen: a) Az igazgató, egyszersmind tanár, előadja: a nemzetgazdaságtan, gazdasági üzlettan és a gazdasági könyvvitelt. b) A gazdasági intéző, ki az intézeti gazdaság vezetésével van megbízva, s egyszersmind a gyakorlati műszak tanára, előadja: a szőlőművelést és borkezelést, méhtenyésztés és tejhasznosítást. c) Az állattenyésztés tanára előadja: kapcsolatban az állatboncz- és élettannal az általános és részletes állattenyésztést, s az állategészség- és gyógytant. d) A földművelési vegytan tanára előadja: kapcsolatban a szerves és szervesetlen vegytannal a földművelési vegytant, ásványtant és gazdasági iparüzlettant. e) A növénytermelés tanára előadja: kapcsolatban a föld- s talajtanal az általános és részletes növénytermelést s a rétművelést. f) Az erdészet tanára előadja: az erdészetet, kertészetet, a szám- és gyakorlati mértant, s a vizesítési és kiszáritási műveleteket. g) a természettudományok tanára előadja: a gazd. természettant, az állattant, kisérvé a szükséges microscopiai vizsgálatokkal, s a növénytan kapcsolatban a növényboncz-, vegy- és élettannal, s a haltenyésztést. h) Az első segéd-tanár előadja: a gazdasági gépészet és építészetet, s az építészeti és gépészeti rajzban ad oktatást. i) A második segéd-tanár előadja: az agrariális és közjogi törvényeket, s a gazdasági statisztikát. k) Az intézeti kertész végre: a kertészeti gyakorlatból ad oktatást.

5) Gyakorlati taneszközökül szolgálndnak:

a) Az intézeti m. e. 755. kat. földra terjedő bér-gazdaság, mely míg egyrészt úgy talajának minősége, mint fekvése s helyzeténél fogva is az ország viszonyait teljesen képviseli, s az ennek megfelelő mindennemű gazd. művelési ágak üzletére alkalmas; addig másrészt, épen elhagyott állapotáról fogva hivatva van példát szolgáltatni arra, hogy egy ily birtokban, rendes cultura alá fogva azt, mint kell a gazdaság berendezése és kezelése körül, a kezdetlegességből kiindulva, eljárni, s egyszersmind a Szamos két partján terülvén el a birtok, alkalom van szolgálatra gyakorlatilag odatalni a víz használatának a mező gazdaságban kiváló fontosságára. b) Vegytani műhely. c) Gazdasági botanicus kert. d) Erdészeti botanicus kert. e) Gyümölcsös és konyhakert. f) Az intézeti szőlő és pince. g) Négy hold kísérleti telek, melyeknek berendezése az intézet megnyitásával azonnal kezdetét veszi, valamint

6) Az elméleti oktatás segéd-eszközeitül szolgáló különböző szakbeli gyűjtemények, s az intézeti könyvtár is a második és harmadévi tanfolyamok megújultáig be fognak szereztetni.

(Vége következik.)

Napi hírek.

— Vasárnap folyó hó 31-én fog a rendes m. kir. honvédsereg számára az első zászló a budai vérmzőn felszenteltetni, mely szertartásnál fels. Királyné asszonyunk, mint keresztanya jelen leend, s feltűzndi a zászlóra az általa himzett drága szalagot. József főb. ő fensége, mint a honvédsereg főparancsnoka meglátogatá Primás ő hercegségét, s azt a felszentelési szertartás végrehajtására kérte fel. E szerint ő Hercegsége jövő szombaton ismét Budára megy.

— A piaci templomban elhelyezték a gazdag aranyozással és szobrokkal díszített, s mintegy 5000 frba került új oltárt. Felszentelése, mint halljuk jövő hó 7-én fog megtörténni.

— Tordamegye felsőkerületének intelligentiája a napokban határozta el Sz. Régenben egy megeyebz felállítását; kinevezvén egyszersmind az aláírástokat gyűjtő bizottságot.

— A brassóiak f. hó 23-án tanácskoztak a honvédszállás szükségleteinek beszerzése fölött, e szükséglet 1048 frt. 80 krban állapítatván meg.

— A tánczestannal akarókat értesítjük, hogy Holländer László, jelenleg Sz. Somlyon levő ismert tánczestannó, jövő hó első napjaiban városunkba érkezik s a tanítást a legújabb és legkedveltebb tánczadarabok bemutatásával megkezdi. Addig is a nagyérdemű közönség pártfogásáért esd.

— A Királyhagyonnenni rész sóbányáiban 1867—8 ban összesen 962363 mázsa só termeltetett; ebből konyhasó 790502 mázsa, iparsó 2283 m. és marhasó 172563 m. Első a sorban Maros Ujvár, mely a többi bányát moszjai tulajdalja; második Dézsakna.

— „A világtörténelem napjai“ a legrégibb időtől fogva a jelenkorig, különös tekintettel Magyarországra, ez czime egy két vastag könyvből álló műnek Pesty Frigyesről, oly módon rendezve, hogy az év minden napjára feljegyezve olvasható, mely években, mely nevezetes dolog történt az napon. Bevezetésül Horváth Mihálytól olvasható rövid előbeszéd.

— Indóházunk előtt vágja keresztül az országútat a vasút, s így a porondhordó vonat is ezen át robog el, s mert nem állítottat fel egy a mozdony indulását jelző korlát, igen igen nagy s különös szerencse, hogy e miatt eddigelő semmi szomorú eset elé nem fordult, s a dolog csak a „szinté“nél maradt. A jó csillagzatba vetett bizalom mellett ideje volna, a hála Istennek elmaradt, de könnyen bekövetkezhöz szerencsétlenségnek az ilyen helyeken szokások korlát felállítását által elejét venni.

— Elégletlen papirokat találtak fel Észak-Amerikában. Itt ugyanis nagy mennyiségben fordul elő a kölen, finom, hosszú, selymeszerű szálakban, mely anyag olcsó, elégletlen és gyöngye melegvezető; megkísérelték tehát ezt papírgyártásra alkalmazni, olyformán, hogy a papírtanyag sulyának harmadrészét kölen képezi, a papír lassan ég el és csillogva, s fehér állományt hagy maga után, mely eredeti lapalakját megtartja, a tinta megsárgul ugyan rajta, de a betűk felismerhetők. Nagyon fontosnak tartalmán ez, az okmányok megőrzésére nézve, bár hozzánk is mielőbb eljutna.

— T. Szerk. úr! Köszönetet kell kifejeznem ön becses lapjának 124. számában saját aláírásom, illetőleg r. l. jegyem alatt megjelent s a marosvásárhelyi választást megkoronázott Berzeneczevacsorának felkészítései s a pártok barátságos közszózatát szép fantáziával esztétik cikkek írójának, ki valószínűleg tudomással bírván jelenlegi nagy elfoglaltságom felől, mulasztás bűnébe való eséstől akart megmenteni; de nem szép idegen tollakkal ékeskedni, kijelentem tehát, hogy a jeles előadás nem az én gyarló tollamból folyt, annak érdeme s a felelet érte nem engemet illet. M. Várárhely, oct. 24. 1869. Régi r. l. *)

— A minden év őszén kimaradhatlanul jelentkező tüzvészek hosszú soráról értesülünk. Vas megye Rum községben 42 ház és több melléképület minden takarmánnyal elégett, biztosítva csak 4 volt; O Turán 170 ház és minden melléképület s gabona; Füllesen 25 ház esetét martaléktul, ez utóbbi helyen oda égett 2 férfi és 3 gyermek is; N-Szakácsiban 65 ház és számos marha; H. Pélyben 32 épület pusztult el, s okozott több mint százezer forint kárt; Csákványháza 34500. Ocsorán 60,000 ftra rugott a hivatalos kárbeszű. Törkeváron Gümörmegyében, miután mult hóban egyszer már 62 gazdának égett mindene oda, e hó 11 én ismét megkondult a vészharang a dühöngő szélvész kö-

*) A kérdéses tudósító kéziratában r. s. levén, hibásan volt r. l. szedve.

Szerk.

zette s egy pár óra alatt 102 ház és 152 gazdasági épület, gabona, takarmány, marhák égetek oda s 122 család jutott véginségre, leégett a templom, tornyostól, ebből 2 harang elolvadt s a harmadik lezuhant. Az egész 1000 lelket számláló községben csak 26 ház áll; a kár kétszáz ezer ftra becsültetett, biztosítva csak mintegy 12,000 ftig volt. Siszeben Altyás kereskedő boltjában tűz tüvén ki, rövid idő alatt a nagymenyiségű posztó és divat cikkek között tízezer ft. körül tett kárt; biztosítva az egész kereskedés 20,000 ftig volt. Égések voltak még S. Sz.-Györgyön és vidékén e hóban több ízben, aztán O-Füllesen, hol 17 gazda égett oda mindenével, továbbá Hollópatákn, Bodzán, Forróban, Michelsbergben Szeben mellett stb. stb.

— Hosszú élet, esendes halál. Oct. 20 kán temetett el Szász Új-Ösön Dobokamegyében a 113 évig élt ev. ref. Opris Sámuel, ki két házasságban élő gyermekeitől 50 első és másodunokát számlált. Az ezelőtt tizennegy évvel 85 éves korában elhalt nőjével 50 éven felül élt, ki akkor halt el, midőn férjével az imakönyvből imádkozának. Opris a 113 év alatt pár rövid ideig tartó betegsége kivételével, jó egészséggel érvendett; végső napjaiban is vigkedélyt volt, mindig fenjárt az utolsó négy hét kivételével, szabad szemmel olvasott s orvosiszert életében nem használt. Nyugodjanak békében erögyengülés következtében elhunyt porai.

KÜLFÖLD.

A porosz haladó párt a lefegyverzésről egy javaslatot készítet, mely így hangzik: „A követek háza az államköltség feletti általános viták befolyásolását, határozza el, hogy: tekintetbe véve, miszerint az észak-német szövetség kiadásainak mérséklése elkerülhetetlen szükséges, hogy a nép növekedő megterhelése nélkül a porosz háztartásba állandó rend hozassék be és azon fontos céljaira eszközöket nyerjen, melyek magának a királyi kor-

mánynak vallomása szerint évek óta mellőztettek. Tekintetbe véve továbbá, hogy a kiadások magassága, az észak német szövetségben, főleg a katonai költség nagyságából származik. Tekintetbe véve, hogy a hadiláb folytonos fentartását, majdnem minden európai államban, nem a népek kölcsönös féltékenysége, hanem a kabinetek magatartása okozza. A királyi kormányt felszólítja, hogy oda intődjék, miszerint az észak német szövetség katonai kiadása megfelelőleg mérsékeltsék és diplomatiailag alkudozások által általános lefegyverkezés hozassék létre.”

Azon bayonnei közlés, mintha Valencia-ban a harez megújult volna, egy legújabb sltrgöny szerint, nagyítottan alapult. Lehet ugyan, hogy a város belsejében levő némely sáncok még nem hagytak oda a felkelők által; de a város legnagyobb s legfontosabb része kétségkívül a kormányesapatok birtokában van. Hogy magában Spanyolországban a köztársasági felkelést megszüntetnek tekintik, abból is kitűnik, hogy a cortes gyűlés 20 diki ülésében a katonaságnak büszsönetet szavaztatott, a kormány ügye iránti buzgalmaért. Azon körülmény, hogy a kormány ujjlag 3000 főnyi erősbítéseket küldött Cubába, szintén oda mutat, hogy az anyaországban a felkelésnek semmi agasztó fordulatától sem félnek többé.

Caballero di Rodas tábornoknak egy bizalmas követe jött Cubából, hogy a kormánynak tudtára adja, miszerint egy összeesküvés nyomára jött, melynek november 1 én kell kitörni. Ezt ő az elfogott cubaiaknál levő iratokból tudta meg, melyek szerint a cubai felkelők és az andalusiai és cataloniai republicannok közt szerződés kötött a kormány elleni közös működése. A cubaiai küldönc pénzt és függetlenségüket elismerték volna, mihelyt a köztársaság az anyaországban győzött.

A „Gazz. di Venezia“ florenzi levelezője meg van róla győződve, hogy a kabinet a kamrát feloszlatni szándékozik, melynek azonban előbb a budget felett kellend szavaznia. Csak ekkor akar a cabinet programmal lépni fel; ez utóbbit azon-

ban nem a kamra, hanem a választók előtt akarja nyilvánítani.

A félhivatalos „Nazione“ szerint, a király, a miniszterelőök által javasolt cabinet-módosításokat helybenhagyta, s ennelfogva a bellugi tárczát Rudini s az igazságügyit a florenzi semmitű törvényeszek elnöke, Vigliano veendi át.

Legújabb.

London, okt. 25. A feniek titkeltése minden megzavarás nélkül folyt le. Derby lord temetése mint szigoruan magán esemény ment végbe.

Páris, okt. 25. Október 26 ikára a legterjedelmesebb elöintézkedések tétettek, nevezetesen meghagyatott mindazon anyagok eltávolítása, melyek torlasz építésre szolgálhatnának. — A főházak tömeges elszállásolásra előkészítettek.

A „Patrie“ szól a „Times“ azon cikkéről, mely szerint titkos egyetértés léteznék Francia-és Oroszország közt, és mondja: A császári kormány nem keres háborút kalandok végett; a kormány megelégszik a békés viszonyokkal a különféle nemzetek irányában, melyek Franciaországot sem egyenletlenségbe, sem hozzájuk különösen közelebb nem hozzák. A kormány a világbéke érdekében jó egyetértést ohajt Ausztria és Poroszország közt. — A császár ma délelőtt Párisba érkezett.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Okto. 26-án: 5%. Metaliques 100 ft 59.70. 5%. Nemzeti kölcsön 100 ft 69.10. Kamat 59.70. 1860. Kölcsön 93.90. Bankrészevény 709. Hitelintézet részvény 267 ft 244.50. London 10 ft st. 125 ft 20 1/2, kr 122.80. Ezüst 120.65. Ca. királyi arany 5.85 1/2.

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 78.75. Temesi 77.—. Erdélyi 74.75. Horv.-Slavon 81.75.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

HIVATALOS.

1894. 1869.

(548)

(1—3)

Hirdetmény.

Nemes Torda város tanácsa által ezennel közhírré tétetik, hogy Torda város közönsége javadalmi u. m.

1. A piaci mindennapi, héti és országos vásárokon, vásár és szemét vám, az ezzel kapcsolatos barompiazi koresmaház és akollal, felkiáltási ár 5600 ft 1 kr.
2. Az ugynevezett Rákospataki két kövü lisztelő malom, felkiáltási ár 604 ft 99 kr.
3. Az Aranyos folyam felett lévő hidoni vámszedés, felkiáltási ár 3402 ft 40 kr.
4. Az Aranyos folyambani halászat.
5. A város határán lévő majorsági szántóföldek és kaszálók.
6. Az Indal helységében lévő kaszáló, az Indali koresmárlási joggal együtt 1870-ig évi január 1-sőjén kezdődő három egymásutáni évre haszonbérbe adandók lévén, ezen javadalmak haszonbérbe adására nézve, az árverezés folyó 1869 évi november 25-én és következő napokon fog megtartani a város közgyűlési termében.

Mire a bérvágyók oly értesítés mellett hivatnak meg, hogy a kellő biztosíték kimutatására elkészülten és a felkiáltási összeg 10% -ját tevő bánatpénzzel ellátva szállhatnak a részletes kiadási tárgyak árverezéséhez, s a haszonbéri szerződés feltételei az árverezés megkezdése előtt fel fognak olvastatni, mindazonáltal a ki arról előlegesen is értesülést kíván szerezni, naponta a hivatalos órák alatt a tanácsbáznál megtekintheti.

Zárt iratu ajánlatok (Offert) csak az árverezés megkezdése előtt fogadtatnak el. Torda, 1869, október 21-kén.

SZIGETHI SÁNDOR, főhadnagy.

Ad. 3702 K. i.

(540)

(2—3)

Árlejtési hirdetmény.

Közép-Szolnokmegye első alispáni hivatala részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a nagyméltóságú magy. kir. belügyminiszterium 1868. évi 16369. és 1869. évi 18677. sz. a. rendeletével engedélyezett újja alakítása, illetőleg kiépítése a Közép-Szolnoki megye-háznak és pedig:

1-ör: A megye ház helyre-állítása	20,167 ft — kr.
2-or: A II-dik résznek felépítése	34,157 ft 35 kr.
3-or: Az ó-épület lebontása	1,234 ft 49 kr.

költségvetésileg felvett és számvéveőileg megállapított kikiáltási ár után folyó 1869 év december hó 13-ik napján hétfőn d. e. 10 órakor Zilahon Közép-Szolnokmegye első alispáni hivatalában nyilvános árlejtés útján ki fog adatni.

Vállalkozni kívánók az árlejtés napján az árlejtő küldöttséghez leteendő 2000 o. é. ft bánatpénz letétele mellett szóbelileg intézendő ajánlatukkal résztvehetnek, elfogadtatnak azonban írásbeli zárt ajánlatok is, melyekben a vállalkozási ár olvashatólag szám és betűvel kiírva és az ajánlat a fenn irrt összegű bánatpénzzel kísérvé adatik be az árlejtés megkezdéseig ezen hirdető alispáni hivatalhoz.

A tervek, költségvetések, árlejtési, építkezési és szerződési feltételek alóirtt irodában naponkénti 10—12 óra között, ez évi november hó 3-tól fogva bárki által megtekinthetők.

Zilahon, 1869 október 20-án.

Közép-Szolnokmegye első alispánja rendeletéből

KOLCZA MÁRTON m. k. főjegyző.

NEM HIVATALOS.

(543)

28/10

(1—15)

TEUTSCH J. B. Segesvárt,

bátorkodik jelteni, hogy **kézműárú raktára**, személyesen vezetett bevásárlások által a **brünni és pesti** vásárokon s a legelőkelőbb **bécsi** gyárakból, most teljesen be van rendezve, s

nagy-választék,

valamint rendkívül **olcsó árakat** illetőleg, rendkívül képes felmutatni.

Külső megrendelések szokott szigorral mindenkor a legpontosabban, az összeg utánvétele mellett teljesítetnek, s mindenféle kérdések posta fordultával megfelleltenek.

Segesvár, 1869 őszén.

TEUTSCH J. B.

Stearin.

Bécsi Stearin-gyertyák,

qualité superieur, csomagolás narancs- vagy rózsaszín papírba.

Salon és asztali-gyertyák, templom-gyertyák a

a legolcsóbb árban ajánlatnak **Wagemann Gusztáv** Stearingyertya

gyártótól Bécsben.

(544)

Párisban.

(1—3)

(1—3)

(1—3)

(1—3)

(1—3)

(1—3)

(1—3)

(1—3)

(1—3)

(1—3)

(1—3)

(1—3)

(1—3)

(1—3)

(1—3)

(1—3)

(1—3)

(1—3)

(1—3)

(1—3)

(1—3)

(1—3)

(1—3)

(1—3)

(1—3)

(1—3)

(1—3)

(1—3)

(1—3)

(1—3)

Pályázat.
A zselkyi ág. hitv. magyar egyház (Beszterce vidék) egy megítésett 2 dik tanító-, orgonista- és énekesi állomásra f. é. december 1-ig pályázatot hirdet. Évi fizetése: készpénz 100 forint o. é., 92 erdélyi véka tisztabúza, 46 véka zab, 1 hold szántóföld, egy gyermekétől járó 25 krajczár tandíj, szabdalakás és végre fázás a község erdőből.
Az ev. ref. képezde végzetek ép oly teki-tetbe vétetnek, mint az ág. hitv. lásnak.
A pályázni kívánók ezen hivatal körébeni képességükről teendő próbátétel végett a helyszínen megjelenni és kellőleg felszerelt folyamodványukat, a kijelölt határidőig alóirtthoz beküldeni sziveskedjenek.
Zselky, október 17-kén, 1869.
Utolsó posta: Toka.

FORIS JÁNOS, zselkyi ág. hitv. lelkész.

Ügyes börze-operatiók által sokan gyorsan és fáradság nélkül juttattak oly vagyonhoz, mely legmerészebb vágyaikat felülmulat, sőt naponként fordulnak elő ily esetek. Vajjon e jövedelmező üzlet csak bizonyos kiváltságolt körök tulajdona legyen? — Hogy a börzétől távol álló magános egyéneknek hasznos segítség nyujtassék, alapítottam

egy irodát börzeügyletek számára,

hol mindenki (Bécsből vagy a környékből) 100—200 ftnyi kis betétel által a papirok emelkedése vagy leszállásából hasznot zuhat, a nélkül, hogy a papirokat megvásárolná vagy magához venné. Felszólítom tehát a t. közönséget, főleg a mostani alacsony árfolyam mellett megbízások tételére, melyeket pontosan és gyorsan teljesítendek. Programmok ingyen Felvilágosítások készséggel nyujtatnak.

Stein Károly irodája

börzeügyletek számára.

(547)

(1—13)

Bécs, I. Tieferr Graben 17.

CZETZ JÁNOS és TÁRSA

(Kolozsvárt, közepetca Folly-ház.)

Ajánlják gazdagválasztéku női- és férfi divat

BAZÁRJUKAT,

melyben a legújabbban érkeztek **divatos téli női-felöltők, nagykendők, selyem-Rips, szőr és Sottis-ruhakelmék, női- és férfi-öltönyöknek gyapju szövetek, elegáns francia kalapok, finom kesztyűk és topánok. Kiházasításhoz szükséges vásznak, asztalneműk, paplanok, matrácok, szőnyegek és butorok.** Butoraktárunkban folytonosan kaphatók: különbözőféle egyes **butorok, garniturok, arany- vagy diófakeretű fali és álló tükrök.**

Ajánljuk nagyválasztásu butorkelméinket, melyekkel kívánatra egész új- vagy használt butorokat is **jutányosan és gyorsan behuzatunk.**

Vidéki megrendelések pontosan igazittatnak.

(545)

A n. m. magyar kir. vallás- és közoktatási miniszterium által a

népiskolák számára kiadott

„iskolai könyvek“

megszerezhetők Stein János könyvtárus által:

1. Nagy L. Beszéd és értelem gyakorlatok 24 kr.
2. Magyar A B C. Irta Gönczy Pál. Ára 14 kr.
3. Fali olvasó táblák: Szerkesztette Gönczy Pál.
4. Gönczy P. Mindkettőhöz Vezérkönyv, a tanítók számára 18 kr.
5. Gáspár János. Olvasó-könyv a II. osztály számára . . . 19 kr.
6. Nagy J. Énektani vezér- és gyakorló-könyv. (Sajtó alatt van.)

Továbbá: a m. miniszterium által ajánlatnak a következő népiskolai könyvek:

Olvasó-könyv. Gáspár J. és Kovácsi A. I. és II. kötet. Egy egy kötet. Ára	30 kr.
Kisdedek számvetése. Ára	40 kr.
Számító Sokrates. Ára	90 kr.
Rajztanítás. Angol mintára. Ára	1 ft.
Földirat. I-ső rész: Brassai után Kovácsi A. Ára 50 kr. Kötve 60 kr.	
II-dik rész: Irta Buzogány Áron. Ára 60 kr. Kötve 70 kr.	
Magyar nyelvtan. Irta Gergely L. II-dik kiadás. 50 kr. Kötve 60 kr.	
Tanterv: Népiskolák számára	25 kr.
Polgári iskolák számára	30 kr.
Szervezet a tanító képezdek számára	25 kr.
Utatis: tankerületi iskola tanácsosok számára	10 kr.
- Különbféle nagyságu Földgömbök, Földképek és Atlások.